

VIHARNIK

Letnik XXXVIII – december 2013, št. 4
ISSN 1318-9484

Zamrznjeno Zeleno jezero

foto Grega Rihar

Iz vsebine:

- **Ob prihajajočem novem letu**
 - **Viharniki poročajo o izletih: Korita Mostnice in Planina Voje, Kumlehova glava, Preko treh bohinjskih planin, Stari Tabor, Gabrovec, Po Krasu, Železna jama**
 - **Slovo od dveh nekdanjih članov**
 - **V naravovarstvenem kotičku opisane najbolj invazivne rastline**
 - **Priprava publikacije ob 40-letnici društva**
-

Izdaja Planinsko društvo Viharnik, Gregorčičeva 20, Ljubljana.

Prva številka glasila v tekočem letu izide v mesecu januarju ali februarju (gradivo za občini zbor), ostale tri številke pa v začetku meseca maja, septembra in januarja. Vaše prispevke za objavo pričakujemo do sredine meseca aprila, avgusta in decembra.

Pošiljanje člankov in drugih prispevkov: Nevenka Kanduč, Pot v Čeželj 2, 1231 Ljubljana - Črnuče, e- pošta: nevenka.kanduc@gmail.com

Uredila: Nevenka Kanduč, lektorirala: Ema Miklavič

Članarino lahko poravnate pri g. Mariju Geču vsak delavnik med 12. in 15. uro, in sicer po predhodnem telefonskem dogovoru z njim na tel. št. 01/ 478 97 22

Tajnica društva: Alenka Hitti, Reška ulica 17, Ljubljana, e-pošta: alenka.hitti@gmail.com, telefon: 040 710 801.

OB PRIHAJAJOČEM NOVEM LETU

Drage viharnice in viharniki!

Po znanem reku obstajajo tri reči, po katerih človek najbolj hrepeni: to so sreča, svoboda in duševni mir. Te tri stvari so praviloma vsem dostopne, če se znamo zanje ustrezno truditi in vedno delati na tem, da jih dosežemo in tudi ohranjamo, ko jih dosežemo.

Eden izmed načinov, kako doseči omenjene tri cilje, je tudi hoja v naravo, planinarjenje, osvajanje visokih vršacev, kjer v družbi prijateljev in znancev pozabimo na vsakdanje skrbi, uživamo v lepotah narave, se sproščamo in veselimo.

V iztekajočem se letu smo se planinci PD Viharnik kar solidno udeleževali naših lepih in vedno zanimivih planinskih izletov, ki so jih za nas pripravili naši vodniki. Resda nam je muhasto in deževno vreme - zlasti v začetku leta - večkrat prekrizalo naše načrte, pa smo bili zato bolj pripravljeni na hojo, ko so bile vremenske napovedi stabilnejše.

Pričakujemo in želimo, da bi se tudi v prihajajočem novem letu naše prijetno druženje na raznih planinskih poteh nadaljevalo z nezmanjšano zagnanostjo, oz. da bi se le-ta še povečala.

*Naj vam zadnja decembrska noč
odnese vse tisto, kar želite za vedno pozabiti,
in naj vam prvo januarško jutro 2014 prinese
vse tisto, kar si sami najbolj želite, predvsem
pa zdravja in osebne sreče.*

Upravni odbor društva

INFORMACIJE Z UPRAVNEGA ODBORA

V prispevku posredujem nekaj najpomembnejših informacij o nalogah in razni problematiki, ki jo je UO obravnaval na svojih sejah v zadnjih štirih mesecih leta 2013.

Nov predlog Pravil društva

Upravni odbor je v mesecu septembru obravnaval osnutek novih Pravil društva. Predsednica društva je osnutek pripravila po vzorčnih pravilih PZS, poleg tega pa je iz sedanjih Pravil društva obdržala tiste vsebine, ki so za PD Viharnik specifične in jih ni v vzorčnih pravilih, kot so možnost pridruženega članstva, da društvo lahko povrne vodnikom letno članarino v celoti ali delno, da ima interesno skupino Tacen ter da izdaja glasilo Viharnik.

Pri navedbi simbolov društva je bilo ugotovljeno, da društvo ne razpolaga s praporom, saj naš domnevni prapor ni pravih dimenzij, ni svilen in ni opremljen z ustreznimi napismi. Pravila se pišejo na trenutno stanje v društvu, zato v njih sedaj ni navedbe, da ima društvo prapor. Če se bosta novi upravni odbor in občni zbor odločila, da društvo mora imeti prapor, bomo pravila ustrezno dopolnili. Po pridobljenih informacijah bo znašal strošek za nabavo prapora okoli 2.000 evrov, nekaj sto evrov pa bo potrebnih še za uniformo in čevlje praporščaka.

V predlogu novih pravil društva pa je na novo predvideno, da bi bila mandatna doba predsednika, tajnika, blagajnika in članov upravnega odbora, nadzornega odbora, uredniškega odbora in častnega razsodišča štiri leta, tako kot je predvideno tudi v vzorčnih pravilih PZS, in ne več dve leti, kot je določeno v sedanjih Pravilih društva. Ta sprememba trajanja mandata bi bila zelo dobrodošla.

V mesecu decembru pa je Upravni odbor obravnaval neuradne pripombe, ki sta jih podali pristojna Upravna enota in MDO. Glavnina pripomb je bila bolj pravne narave in so bile skoraj v celoti upoštevane. Med pripombami Upravne enote pa je bila ena zelo pomembna vsebinska pripomba, in sicer, da je določba glede možnosti povrnitve plačila članarine

vodnikom nična, saj se premoženja društva med člane ne sme deliti. Tudi ta pripomba je bila pri pripravi dokončnega predloga novih Pravil društva upoštevana. Vodniki pa imajo vedno pravico, da si za vodenje planinskega izleta zaračunajo pripadajočo dnevnicu in vse morebitne druge materialne stroške, ki so nastali v zvezi s pripravo in vodenjem izleta.

Predlog novih Pravil društva bo obravnaval in sprejel občni zbor, ki bo tokrat že v mesecu januarju 2014, nato pa bodo posredovana v potrditev na pristojno Upravno enoto.

Dva odprta planinska pohoda

V mesecu septembru in oktobru je društvo izpeljalo dva odprta planinska pohoda, in sicer STARI TABOR ter PO KRASU, ki ju je delno sofinancirala MOL - Športna zveza Ljubljana. Upravni odbor društva je na svoji seji analiziral izvedbo omenjenih dveh izletov z organizacijskega in finančnega vidika. Pri tem je bilo ugotovljeno, da so bili pri prvem izletu neljubi zapleti zaradi določitve zgodnejše ure odhoda s strani vodnika, kot je bila navedena v Planu izletov. Spremenjena ura izleta ni bila navedena niti na spletnih straneh. Nekateri prijavljeni udeleženci izleta niso bili seznanjeni s spremembo ure in se tako šest planincev tega izleta žal ni udeležilo, saj je avtobus odpeljal z zbornega mesta ob 7.00 uri ne ob 8.00 uri, kot je bilo predvideno v sprejetem planu izletov.

Pri izvedbi drugega izleta pa so bili zapleti pri pobiranju stroškov za prevoz. Po sklepu UO bi morali znašati stroški prevoza 8 evrov za odrasle osebe in 6 evrov za šoloobvezne otroke, le v primeru slabše udeležbe pa kakšen evro več. Izleta se je udeležilo 29 planincev, kar je po oceni članov UO dobra udeležba, na izletu pa je vodnik od udeležencev pobiral po 10 evrov. Glede na navedeno so bila udeležencem tega izleta, ki so to zahtevali, že povrnjena sredstva v višini 2 evrov. Obvestilo o vračanju preveč plačanega prispevka je bilo objavljeno na naših spletnih straneh, naši člani pa so bili o tem tudi osebno obveščeni.

V bodoče bo potrebno resnično paziti, da se podobni spodrsaljaji pri organizaciji naših planinskih izletov ne bi več dogajali.

Priprava zbornika ob 40-letnici društva

Uredniški odbor je pripravil zasnovo zbornika ob 40-letnici društva, ki predvideva 14 zaokroženih vsebinskih sklopov. V mesecu novembru so bili vsem predvidenim piscem po posameznih vsebinskih sklopih že posredovani dopisi s prošnjo za pripravo prispevkov.

Ena izmed 14 tem je tudi Izleti, ki so se našim članom najbolj vtisnili v spomin. S tem v zvezi je prav v tem glasilu **poziv** vsem članom, da sporočijo, **katere že objavljene članke o naših izletih bi kazalo objaviti v zborniku**, v koliko pa izleti niso bili opisani, **da sami na novo pripravijo kratek prispevek in ga posredujejo urednici glasila.**

Tiskanje glasila

Društvo je bilo v mesecu septembru obveščeno s strani sedanjega tiskarja glasila, da zaradi aktualnih gospodarskih razmer ne more več tiskati glasila za nas kljub sklenjenemu dogovoru o sodelovanju za leto 2013. Po večkratnem kontaktiranju z njim pa je Sindikat tiskarja naknadno ponudil možnost cenejšega tiskanja glasila pri njihovem poslovnem partnerju. Po tej ponudbi bi bila cena izvoda barvnega glasila 2,00 € v obsegu do 24 stani. Storitve bi bila še vedno cenejša kot pri drugih tiskarjih na trgu, pri katerih bi znašala cena okoli 3,00 € za izvod glasila. Kot protiuslugo pa so člani Sindikata tiskarja zaprosili, če bi se lahko zaenkrat štirikrat letno udeležili naših planinskih izletov po njihovem izboru, v kolikor bi bil interes večji, pa še večkrat. UO se je s predlogom strinjal.

Priprava plana izletov 2014

UO je šele 17. decembra obravnaval plan izletov za obdobje marec 2014 - februar 2015, čeprav je imel namen obravnavati ta dokument že dosti prej, saj je imel koordinator vodnikov nalogo, da osnutek pripravi do 15. septembra v tekočem letu. Koordinator vodnikov je šele 3. decembra na seji UO dovolil, da le-ta lahko plan obravnava in da nanj pripombe. Pred tem je dal plan izletov v presojo vodnikom, ne pa UO, ker da gre za strokovno zadevo, »v

katero se UO ne sme vtikati«. Na sejo 17. decembra je predsednica društva vabila tudi vodnike, ki pa se je niso udeležili iz različnih vzrokov. Na seji je UO dal svoje predloge in pripombe, za katere pa se v času pisanja tega prispevka ne ve, v kolikšni meri bodo upoštevane.

Markacist

Kandidat za markacista Marjan Kurent je uspešno opravil zaključni izpit za markacista.

Dela na planinski poti Javorniški preval so se izvedla skladno z načrtom, nekatera dela pa bodo izvedena, ko bodo vremenske razmere to dopuščale.

Urednica

PRISPEVKI NAŠIH ČLANOV O OPRAVLJENIH POHODIH IN IZLETIH

KORITA MOSTNICE – PLANINA VOJE

Na poznopoletni dan, 7. 9. 2013, smo obiskali Korita Mostnice. Mostnica je alpski potok s koriti, draslami in slapovi, ki nam po panoramski poti skozi dolino Voje vse do Stare Fužine ponuja na ogled zanimivo delo narave.

Jutro pred pohodom nad Staro Fužino.

Nad vasjo Stara Fužina parkiramo, tu pričnemo s hojo. Kmalu pridemo do Hudičevega mostu, katerega je leta 1777 dal zgraditi baron Žiga Zois za potrebe

dovoza železove rude in oglja iz okoliških hribov. Vodnik Štefan skupini obrazloži gradnjo mostu, njegov namen in legendo o poimenovanju mostu. Z mostu se prvič zazremo v globino korita, ki je na tem mestu tudi najgloblje.

Hudičev most, vodnik pojasnjuje gradnjo mostu.

Nadaljujemo do vstopne blagajne in nato po levem bregu. Potok Mostnica je v skalo vrezal 2km dolga korita, ki ponujajo zanimiv, nezahteven izlet v bohinjskem koncu. Struga potoka se na nekaterih mestih povsem zoži na 1m, korita pa so globoka do 20m.

Ogled zanimivosti Mostnice.

V zgornjem toku Mostnice se dolina razširi in zagledaš prekrasne travnike, stane in senike (večina so preurejeni v počitniške hišice), obdane s strmim hribovjem. Planini Voje je dal podoba ledenik, ki je po zadnjih poledenitvah drsel izpod Triglavskega pogorja. Na koncu doline v zatrepu je lep trojni slap Voje, ki pada čez apnenčasto steno 21m globoko.

Udeleženci izleta pred slapom.

V bližini je odlična okrepčevalnica z bogato ponudbo okusne domače hrane, jabolčni in skutni zavitek. Tu smo se tudi mi okrepčali.

Okrepčevalnica pri slapu.

Med potjo smo v gozdu zagledali jurčke in pričelo se je pravo iskanje, kot lov za zakladom. Le kdo ga bo našel? Nato je vodnik demonstriral, kako se pravilno nabira in očisti gobe.

Vračali smo se del poti po poti pristopa, del poti pa po desni strani Mostnice, kjer smo občudovali številne erozijske oblike še z druge strani.

Dan smo zaključili pri Bohinjskem jezeru, nato pa proti domu vsak s svojimi novimi vtisi. Bil je spet en lep dan.

Marija Kastelic

KUMLEHOVA GLAVA

Dne 14. 9. 2013 se nas je ob 7. uri zjutraj pred Halo Tivoli zbralo ravno dovolj, da smo šli z dvema avtomobiloma. To je prišlo prav tudi na startu in cilju pešpoti, saj sva z Gregom lahko zapeljala en avto na Kočo na Gozdu, kjer je bil naš cilj. Prihranili smo si kakšne pol urice peš po cesti, sicer dol, ampak zakaj, če ni treba?

Mi smo začeli malo nad drugim ovinkom vršiške ceste, čeprav je več izhodišč. Pot ni markirana, ampak je dobro, zelo dobro uhojena. Treba je vedeti, kje začeti in kam pelje pot. To Grega ve, take poti so najlepše. Skupina šestih je dovolj velika, da praktično tudi zadnji sliši, kaj govori prvi in obratno. Tako strmine praktično nismo čutili, pa tudi Grega zna svoj korak prilagoditi pohodnikom.

Pri vzponu smo za našim hrbtom lahko občudovali mogočno steno 2547 m visokega Prisojnika.

Kmalu smo ugotovili, da nas je ta dan nekdo že prehitel. Ali je bil njegov namen le gobarjenje ali kak vrh, nismo izvedeli. V gozdu je bilo kar nekaj v tleh odrezanih betov, seveda jurčkov. Ni mu uspelo vsega pobrati. Slavici se je nasmehnila sreča kar na poti in to ne le en jurček, ampak trije!

Slavici se je najprej nasmehnila sreča, saj so se ji ponudili kar trije mladi, čvrsti jurčki.

Spotoma si je vsak nabral zase dovolj za skromno večerjo. Tako smo bili hitro na sedlu. Tik pod vrhom nas je čakal prehod čez zoprno škrbino, kakor jo je imenoval Grega. Nismo imeli težav. Sam vrh je res majhen, dovolj velik pa za našo skupino. Ima le vpisno knjigo, žiga ni. Vsi smo vpisani, »nič bat«. Navdušeno smo okrog in okrog uživali nad razgledi na greben Robičja, Malo Mojstrovko, Slemenovo špico, Jalovec, Mangart, greben Rateških Ponc, Ciprnik, del zahodnih Karavank, Špik, Škrlatico, Razor, Prisank in Vršič. Neverjetno.

Osvojeni vrh Kumlehove glave .

Tu je tudi tak mir in tišina, na le 1788 metrih, da smo slišali pohodnike na Mavrincu, ki je dobrih 200m nižje. Glede na to, da je vrh majhen in ni bilo veliko ugodja, smo jo kmalu mahnili navzdol.

Na sedelcu je Grega dvomljivo vprašal, če gre kdo še na Mavrince, pa ni bilo dvoma. Navdušeno smo skočili še nanj. Tu pa je bilo več razkošja, celo klopca, križ in zopet vpisna knjiga.

Na Mavrincu je bilo več prostora, od koder smo lahko občudovali osvojeno Kumlehovalo glavo.

Čakal nas je le še lažji sestop in gobarjenje. Imeli smo praktično krožno pot. To veliko šteje.

V Koči na Gozdu smo se lepo okrepčali še na soncu. Doživeli smo nekaj novega, pestro panoramsko ponudbo, tišino in mislim, da je marsikdo med nami že med sestopanjem razmišljal, kako se bomo vrnili in vse to podoživljali.

Alenka Hitti

PREKO TREH BOHINJSKIH PLANIN

Vreme je obetalo lepo, toplo, sončno soboto, Viharnikov program lagoden izlet na tri planine nad Bohinjem z vodnikom Borutom, zato številna udeležba ni mogla biti presenečenje. Res je bilo tako. Kombijeve zmoglosti sta dopolnila še dva osebna avtomobila in želje vseh po udeležbi so bile izpolnjene.

Tokrat potreb po kavi ni bilo, zato jutra nismo zapravljali za postanke, poleta so nam dajali tudi obsijani vrhovi Julijcev in Karavank v spokojni jutranji svežini. Bolj ko smo se bližali Bohinju, bolj smo tonili v meglo. A hoditi smo začeli v vasi Podjelje, že dvignjeni nad mlečno cesto.

Naše izhodišče je bilo v bližini vasi Podjelje

Pot – kolovoz - ni bila markirana, a povsem nedvoumna, po njej gotovo ženejo govedo na sočne pašnike planin Javornice, Zajamnikov in Praprotnice. Sprva zelo lagoden vzpon se je stopnjeval v znosno strmino skozi gozd, nato pa se je kar nenadoma pred nami razprla zelena planina Javornica v vsej svoji širjavi, mehki in toploti. Ob dveh stajah smo počili in se okrepčali.

Prvi postanek na Planini Javornica.

Trato so barvali jesenski podleski, suhe potičke živine so govorile o njeni odsotnosti. Spet smo tonili v gozd, v katerem je kar dišalo po gobah. Tisti pravi gobarji z usmerjenim pogledom so že najavljali prve trofeje.

Najboljše oči za jurčke je imel naš Marjan

Ne vem, koliko časa smo potrebovali do Zajamnikov. Meni se je pot zdela nenavadno kratka, saj se je kar nenadoma postavila pred nas koča na strmini z vencem skalnih gora na zahodu. Posedli smo okrog nje in med grme rododendrona, jedli in pili, fotografirali, tudi čudovite kolonije mušnic, ugibali imena vrhov in se opajali nad panoramskim pogledom na planino pod nami.

Iz doline Voje se je sukal gost dim. Nekoga je moralo že pošteno zebsti ali pa so v eni izmed koč razpalili štedilnik z ne prav suhimi drvimi.

Spust k domovom na obeh straneh kolovoza podkvasto zasnovane Planine Zajamniki, ki so gotovo najlepši od daleč ali pa pozimi, in bližnje srečanje s stanovi, ki to niso več, je razočaranje. Pastirske hiše so spremenjene v počitniška domovanja, ki le še v tlorisu dajejo slutiti nekdanji dvonamenski prostor – za živali in ljudi. Vedno več je delno zidanih, skodlaste kritine izginjajo, nadomeščene so z navadnim deskami, okrog hišic je vse polno navlake.

Veseli udeleženci izleta nad čudovito Planino Zajamniki.

Še malo ozke potke in že smo v gozdu na poti do Planine Praprotnice. Eni uhajajo v bregove za gobami, druge(i) sledijo vodniku in stokajo, da bi se morale(i) zapoditi po gozdu pa bi jih nabrale(i) polno, tretji si mislimo svoje. Ponovno postanek in hlajenje pregretim nog na skladovnici hlodov na Praprotnici, kjer traktorji že naznanjajo ceste in živinorejo.

Prijeten oddih na Planini Praprotnica.

Kmalu se staknemo s cesto, ki pelje na Uskovnico. Na križišču pred novejšo Marijino cerkvico in potjo na Planino Konjščico in Studorski preval postojimo, zazrti v vrhove pred sabo. Nešteto jih je. Trudimo se jih razbrati z zemljevidov, a nismo prepričani, da beremo prav. Še

vedno velja tisti vojaški izrek: »Kartu čitaj i seljaka pitaj.« Domačina pa nobenega od nikoder.

Ob Marijini cerkvici blizu Uskovnice je krasen pogled na naše očake.

A sončni, obetavni dan se tu konča. Vrhove zagrinjajo oblaki, v koči na Uskovnici, do koder nas pripelje kratka pot, iščemo sončne klopi, hladiti nas začne tudi veter. Gospodar nas ni ravno vesel, zmedli smo ga s svojo številčnostjo, čeprav so bili drugi gosti redki. Kakšnega navdušenja nad joto in ričetom pa tudi mi nismo izrazili. Gotovo je bilo še najboljše kisló mleko, ki ga pač ne morejo ponarediti.

Pri koči na Uskovnici smo se okrepčali z različnimi jedmi na žlico.

Povratek in spust v Srednjo vas v Bohinju je bil čaroben in mehko udoben vsaj pol poti, zadnji del po kamnitem kolovozu pa se nam je utrujenim kar vlekel.

Pri povratku v dolino smo imeli prečudovit pogled na Srednjo vas.

Spust med lepe in urejene domačije v vasi, kjer vsaka nosi staro hišno ime, je utrujenost pregnal. Vsi smo zadovoljni hvalili Borutov izbor izleta in pot.

Darja Jurjec

STARI TABOR

Izlet na Stari tabor, ki je bil po Planu izletov najprej mišljen kot naravovarstveni izlet, je bil naknadno prekvalificiran kot odprt planinski pohod oz. izlet s šofinanciranjem Mestne občine Ljubljana in Športne zveze Ljubljana. Vodstvo izleta je prevzel vodnik Boris Jesenšek. Kot da bi nam pri tem izletu ponagajal lumpi škratek, se zaradi spremenjene in zgodnejše ure odhoda in pomanjkljivih

informacij prijavljenim planincem žal ni udeležilo šest planincev, ki so prišli na zborna mesto uro po našem odhodu. Tudi vreme se je na začetku kremžilo, tako je naša planinka Alma užila posebno pozornost in smo jo pobrali blizu njenega doma. Tudi moja kolegica Jelka je imela težave z budilko, ki je ni zbudila pravočasno, zato smo jo naknadno pobrali, preden smo se dokončno utirili proti našemu cilju. Alma se je za privilegij oddolžila tako, da je planincem »častila« kavo na prvem postanku ob avtocesti, Jelka pa je omizje v domači gostilni »častila« s kraškim teranom.

Naša pešpot se je pričela pri kraški jami Vilenica. Znano je, da je Vilenica zaslovela že v 17. stoletju kot prva turistična jama v Evropi. Jama je nekoč močno burila domišljijo domačinov, ki so verjeli, da v njej prebivajo dobre vile. Tako je Vilenica dobila svoje ime. Jama je zanimiva za obisk zaradi bogastva kapnikov, v osemdesetih letih pa je postala stičišče slovenskih pisateljev in pesnikov, kasneje pa je prerasla v kraj za Mednarodni literarni festival.

Naša hoja se je pričela pri znani kraški jami Vilenica.

Pot nas je vodila po poraslih travnikih, obdanimi s kamnitimi ogradami, z obilo ruja, ki pa še ni pričel dobivati svoje zlatorumene do škrlatno rdeče barve. V zaplatah pa so privabljali beli cvetovi kraškega šetraja, vijolični cvetovi alpskega šetrajnika, zaplate črne mete ter raznovrstne visoke trave. Sem in tja smo opazili tudi gobe orjaške marele, ki se jih je najbolj razveselila naša Anka, ki je imela zanje pripravljeno papirnato vrečko.

Vzpenjali smo se počasi in zlagoma, kot bi bili na kakšnem sprehodu. Šli smo mimo velike naravne kraške jame, v katero so se

pastirji lahko zatekli v primeru slabega vremena.

Pot nas je vodila mimo velike naravne kraške jame.

Po kakšni urici hoje smo že osvojili vrh Starega tabora, ki meri 603 m. Stari tabor je razgledni vrh, ki se nahaja zahodno od Divače, severno od Lokve in južno od vasi Povir. Vrh nudi lep razgled na bližnjo in bolj oddaljeno kraško pokrajino. Malo pod vrhom so domačini naredili neke vrste zavetišče iz ostankov zidov, ki se v mesecu decembru spremeni v jaslice.

Po povratku nazaj na suhe kraške travnike smo ugotovili, da so prepredeni in dobro utrjeni kolovozi priljubljeni tudi med gorskimi kolesarji. Drugih planincev oz. obiskovalcev narave pa na poti nismo srečali. Očitno so se prestrašili slabe vremenske napovedi, ki se k sreči ni uresničila

V znani kraški gostilni Muha, smo se najprej okrepčali z joto, poizkusiti pa je bilo potrebno tudi odličen kraški teran.

Brez velikih naporov smo osvojili vrh Starega tabora.

Zelo hitro smo prišli do znanega kraškega naselja Lokve. Vas je dobila ime po lokvah in lokvicah oz. kalu, kjer so napajali živino. V središču vasi stoji velik kamnit stolp, ki so ga leta 1485 zgradili Benečani za obrambo pred turškimi vpadi. Stolp je danes glavna veduta na vseh fotografijah tega naselja. Sedaj služi vojaškemu muzeju, ki je največja privatna zbirka različnih vojaških eksponatov v Sloveniji. Lahko se pohvali s številnimi domačimi in mednarodnimi priznanji ter plaketami. Sami si ga nismo ogledali, ker je bil v času našega obiska zaprt.

Na osrednjem trgu v Lokvi dominira kamniti stolp, ki je preurejen v vojaški muzej.

Ta dan so na vaškem trgu domačini iz Lokve in sosednjih vasi na stojnicah ponujali pestro ponudbo domačih izdelkov, od medu, sirov, mesnatih izdelkov, oljčnega olja do čajev in gozdnih sadežev. Skoraj vsak je nekaj kupil, da ne bi prišel praznih rok domov in v znak podpore lokalnim prebivalcem.

Na poti proti kombiju smo nekateri viharniki imeli to srečo, da nas je ogovoril domačin in povabil v bližnje poslopje na ogled njegove zasebne zbirke starih radijskih sprejemnikov. Na velikem prostoru se je gnetlo ogromno radijskih sprejemnikov najrazličnejših velikosti in oblik.

Zbiratelj starih radijskih sprejemnikov nam je ponosno razkazal svojo zbirko.

Najstarejši primerki so stari tudi več kot 100 let. Po njegovi zaslugi so tako rekoč vsi radijski sprejemniki delujoči. Stari, velik Siemsenov radio je oddajal tako močne in jasne tone, kot da bi bil priključen na močne zunanje zvočnike. Obljubili smo mu pomoč pri njegovem hobiju, če bomo zvedeli za kakšen star primerek, in se poslovili.

Naš zadnji postanek pa je bil še v Divači, in sicer pri rojstni hiši ene naših prvih igralk Ide Kravanja z umetniškim imenom Ita Rina (1907 – 1979), ki se ji je uspelo uveljaviti tudi zunaj naših meja.

Rojstna hiša znane igralke Ite Rine v Divači je spremenjena v muzej.

Najbolj je postala znana s filmom Erotikon iz leta 1929. Malo pred drugo svetovno

vojno se je poročila, opustila filmsko kariero in se preimenovala v Tamaro Djordjević in se preselila v Srbijo.

Polni lepih vtisov smo se kasno popoldne vračali nazaj proti domu.

Nevenka Kanduč

GABROVEC, 1630m – VELIKI MUZEC

Po daljšem deževnem obdobju je bil za soboto, 19. 10. 2013, napovedan lep jesenski dan. Vodnik Grega je imel razpisano turo Gabrovec 1630m ali bolj poznan z imenom Veliki Muzec, ki je eden od vrhov v grebenu Kobariškega Stola. Kobariški Stol je ozek razpotegnjen greben v Zahodnih Julijskih Alpah z najvišjim vrhom Stol, 1673m. Ta mladi vodnik vedno pripravi zanimive, manj znane ture. Prijetno se je udeležiti njegovih izletov.

Pot je dolga, tako smo se še v temi zbrali in vodnik je odpeljal štiri planince. Pot je vodila čez Predel do Učje. Od tu naprej pa po gozdni cesti. Imeli smo srečo, cesta je bila v dobrem stanju, da smo se lahko pripeljali na Pl. Božico, ki leži na višini 1405m.

Jutro na Planini Božca.

Jutro je bilo hladno, jasno in obetal se je dan z lepim razgledom. Pogledi odplavajo daleč v daljavo, visokogorje je že pobeljeno, sluti se prihod zime. Pričeli smo s hojo proti prvemu vrhu Stolu, 1673m, šli smo mimo najvišjega vzletišča v Posočju za jadralna padala, katere smo čez dan tudi opazovali.

Dosegli smo že prvi vrh in prilegel se je topel čaj. Stol je odličen razglednik, odprl se je razgled. Tokrat z druge perspektive gledamo Zahodne Julijske Alpe, Kaninski masiv, Krnsko pogorje, Polovnik, ki ga reka Soča obteče, Matajur in vse do Jadranskega morja, pod nami globoko v dolini je Breginjski kot. Gledamo tudi greben Skutnika, ki smo ga z Gregom prehodili pred letom dni.

Kobariški Stol, 1673 m.

Naša današnja pot poteka po grebenu s spusti in spet vzpenjanjem, tako imaš nekaj pravega planinskega občutka, vseskozi pa previdnost in siguren korak. Južna pobočja so strma, gola, porasla s travo globoko do Breginja, na severu se poraščena spuščajo v dolino Učjo.

Naša pot poteka po grebenu, cilj se skriva.

Prečimo vrhove Njivica 1602m, Puntarič 1561m, Ribežni 1518m, M. Muzec 1612m in vso to pot bomo prehodili še v obratno smer.

Končujemo turo, povratek na Planino Božica.

Dnevi se v tem času že krajšajo, mi smo pa še daleč. Zato smo se začeli vračati, sonce je tudi zgubljalo svojo moč. Prišli smo do našega izhodišča, še zadnji pogledi in se zadovoljno posedemo v avto. Domov se vračamo po isti poti v prijetnem pomenkovanju in opazovanju jesensko obarvane narave. Pot hitro mineva. Dan se poslavlja in nepozaben bo ostal pogled na osončena Mangart in Jalovec. Ko se peljemo čez prelaz Predel mimo Rabeljskega jezera, sem se spomnila na zanimivo pesem Simona Gregorčiča Rabeljsko jezero (po narodni pripovedi). Vredno, da preberete.

Zadovoljna sem bila, da sem se udeležila prelepe jesenske ture, ki jo je sončen dan še polepšal. Grega je zadovoljno družino v poznih večernih urah srečno pripeljal v Ljubljano. Ob slovesu smo se mu priporočili še za veliko lepih tur.

Marija Kastelic

PLANINSKI IZLET PO KRASU

V soboto, 26. 10. 2013, je bil organiziran odprti planinski izlet po Krasu, ki ga je sofinancirala Mestna občina Ljubljana, Zavod za šport Ljubljana. Organizator izleta je bil naš Boris Jesenšek, vodnik po Krasu pa naš dragi, dolgoletni prijatelj in vodnik Vojko Dobrila. Kot ponavadi smo startali iz Tivolija. Avtobus z 29 udeleženci, med katerimi smo bili predvsem viharniki, se je odpravil po Tržaški cesti proti Postojni in naprej proti Divači. Vreme je bilo v Ljubljani ugodno, vendar nas je pred

Postojno in naprej razočaralo. Bilo je megleno, oblačno in rahlo je rosilo.

Z avtoceste smo zavili proti Divači in ne dolgo za tem nas je na enem od križišč čakal naš vodnik Vojko. Prijazno nas je pozdravil in povedal, da bo moral zaradi slabšega vremena malo spremeniti smer našega pohoda.

Udeležencem izleta slabo vreme ni vzelo poguma, da opravijo načrtovani planinski izlet.

Pred vasjo Artviže smo izstopili iz avtobusa in se hitro pripravili za nadaljevanje naše poti po Krasu. Obkrožali so nas megla, nizka oblačnost in drobno pršenje rahlega dežja, pa vendar smo bili dobre volje v pričakovanju novih doživetij in spoznanj naravnih ter drugih kraških lepot.

Vojko nas je popeljal na najvišji vrh Brkinov, hribček nad vasjo Artviže. To je 817m visok hribček, na katerem je arheološko, oblikovno in arhitekturno iz kamna zgrajena zelo zanimiva cerkva sv. Socerba iz 17. stoletja. Žal lepega razgleda s tega hribčka nismo doživeli zaradi že prej omenjenih vremenskih nevšečnosti.

Pri cerkvi sv. Socerba.

Po ogledu cerkvice smo se odpravili do turistične ekološke kmetije »Pr Cenetovih« v Artvižah. Pripravili so nam zelo okusen čaj in dobro kavico, vse po konkurenčni ceni: 50 centov. Stojte smo zaužili te osvežilne pijače in poslušali gospodinjico kmetije, ki nam je podala nekaj informacij o vasi in njihovi kmetiji.

V vasi Artviže smo se v gostilni Pr Cenetovih okrepčali in nato kljub dežju nadaljevali našo pešpot.

Vojko nas je naprej vodil proti vasi Rodik. Na poti smo se ustavili pri spomeniku žrtev domačinov iz druge svetovne vojne. Vojko nam je povedal, da je to spomenik mladim ljudem, ki so tragično in prezgodaj končali svojo življenjsko pot pod krogli in bajoneti nacistične vojske. Najmlajša žrtev je bila stara komaj 16 let. Med žrtvami so bila tudi mlada vaška dekleta, stara med 18 in 20 let. Po tem zločinu so nacisti še zažgali vas Artviže.

Nadaljevali smo pot po kraških kotanjah, hribčkih po gozdnih kolovozih in stezah ter prečkali potoček Sušico in prišli do vasi Podgrad pri Vremah. Vojko nam je pojasnil, da je nekoč (17. stoletje) nad vasjo na hribčku stal grad Završnik, v katerem je živel grof Petači (italijansko Petazzi). Sedaj tam stoji zanimiva cerkva sv. Ivana. Med tem se je vreme malo razbistrilo in nam omogočilo nekaj imenitnih razgledov na lepo kraško okolico.

Pri zaselku Potok na lepem, s travo obraslem platoju smo se ustavili in naredili krajši postanek, da smo zaužili svoje sendviče in druge domače dobrote iz nahrbtnika.

Med potjo smo imeli krajši postanek tudi za dobrote iz nahrbtnika.

Pot smo nadaljevali po kolovozih in travnikih ob reki Sušici proti koritu reke Reka. Sledil je kar strm spust do korita reke Reka. Občudovali smo temnomodro vodo v koritu Reke ter njeno moč, ki se je v mogočnih kraških stenah poglobljala in naredila neverjetne useke in soteske, ki najbrž očarajo vsakega obiskovalca, ki zaide v te kraje. Iz teh naravnih lepot korita reke Reka smo se povzpeli do vasi Naklo (ni na Gorenjskem), od tam po asfaltu v Matavun in naprej v Škocjan. Lepe kraške vasi, ki so nas očarale s svojimi lepimi hišami med kamnitimi ograjami in kamnitimi stezami.

V Škocjanu smo obiskali odprti muzej »Jurjev skedenj«, v katerem je miniatura etnološka zbirka Škocjanskih jam ter maketa prečnega prereza podzemnega kanjona reke Reka in parka Škocjanskih jam. Ustavili smo se tudi pri razglediščih pri cerkvi v Škocjanu, s katerih se lepo vidijo globoke udornice in prepadne stene reke Reka.

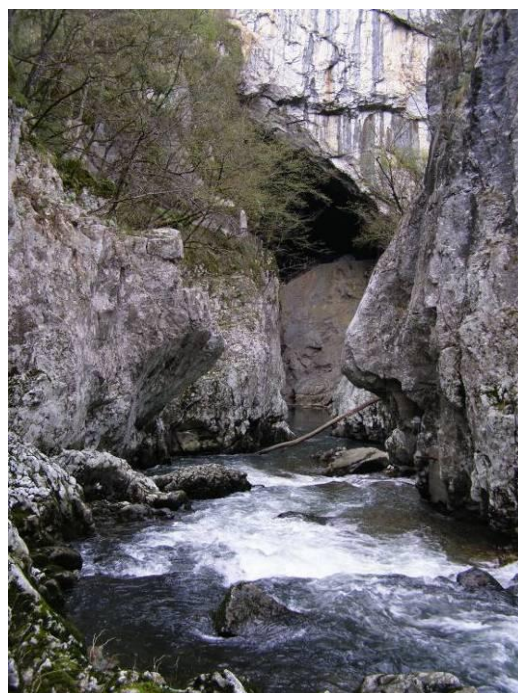

Lepo vzdrževan Jurjev skedenj.

Po teh čudovitih poteh in doživetjih smo se zasluženo ustavili na turistični kmetiji »Pr'Betanci« v Betanji, ki je nekaj sto metrov oddaljena od Škocjana. Tam smo v

prijetnem vzdušju uspešno po viharliško potešili svojo lakoto in žejo ter potem dobre volje varno nadaljevali pot.

Spet smo se po strmih in zavarovanih stopnicah spustili do čudovitega korita reke Reka. Prečkali smo Reko preko naravnega mostu in zadnjič ta dan občudovali to prekrasno naravo parka Škocjanske jame. O lepotah in »čudežih« tega parka je veliko napisanega, zato ne bom prepisoval, raje vas napotim, da to sami preberete na internetu ali ga obiščete in v živo vidite to, kar je nam pokazal Vojko.

Lepotica ponikne pod Mohorčičevo jamo.

Nadaljevali smo pot do našega avtobusa, ki nas je čakal na parkirišču pri Informacijskem centru Škocjanskih jam. Poslovili smo se od »našega obveznega« in izrednega vodnika za Kras Vojka z željo, da se kmalu spet srečamo. S prijeto vožnjo v avtobusu smo srečno končali izlet v Tivoliju. Zahvaljujemo se PD Viharnik, Borisu in Vojku za uspešno organiziran in izpeljan izlet.

Spaso Lazukič

ŽELEZNA JAMA

Martinova nedelja. Vremenska napoved za ta dan ni obetavna. Kljub temu se je »pod uro« zbralo kar lepo število kandidatov za ta domiselni izlet.

V Domžalah nas je pričakala ga. Jona, izvrstna poznavalka tega razvojno naprednega mesta. Med potjo skozi mestne ulice smo izvedeli marsikaj zanimivega. Koliko zatiranja in izkoriščanja delavskega razreda s strani bogatašev je bilo v preteklosti in kako so propadla tako uspešna podjetja kot Toko ali tovarna Univerzale.

Pot nas je vodila ob reki Rači, malo gor, malo dol, po gozdovih in travnikih. Vmes smo nekajkrat segli po dežnikih, kar se je glede na vremensko napoved skorajda »šikalo« in ni vplivalo na našo dobro voljo.

Ob zapuščeni renesančni graščini Krumperk smo izvedeli zgodovino lastnikov. Po vojni je bil grad nacionaliziran in nato z denacionalizacijo vrnjen prvotnim lastnikom. O usodi obnavljanja v prihodnosti pa ni kaj dosti znanega.

V neposredni bližini gradu je lep jamarski dom, v katerem je tudi razstava jamarske zbirke kamnin, fosilov flore in favne s tega dela kraškega podzemlja. Posebna vrednost so razstavljene zbirke naravoslovca Simona Robiča.

Pod strokovnim vodstvom g. Aleša, predsednika prizadevnega jamarskega društva, smo si ogledali zgledno urejene in razsvetljene jame. Domžalski jamarji so jo za obiskovalce odprli leta 1963. Železna jama je svojevrstna, po obsegu majhna, a pestrih oblik.

Nekoliko oddaljena je tudi tako imenovana paleolitska postojanka Babja jama, ki je bila v času turških vpadov zatočišče za lokalne prebivalce. V raziskovalnih akcijah so v jami našli kosti živali, ki so bile po vsej verjetnosti plen ledenodobnega lovca, pa tudi na njegovo kamnito orodje.

Zanimiv pohodniški izlet smo zaključili z dobrim kosilom v Jamarskem domu in se

po uri in pol dolgem pešačenju vrnili v Domžale, nato pa z lokalnim avtobusom spet »pod uro«.

Upam, da bo Helena v prihodnje še predlagala kakšen skrivni oz. bolj malo znan kotiček Slovenije za obisk.

Marja Marolt

IVANKA PEČLIN 1938– 2013

V lepem, sončnem septembrskem dnevu smo se poslovili od Ivanke Pečlin, naše zveste viharnice.

Rojena je bila leta 1938 v Preserjah pod Krimom, kamor je zahajala ves čas, dokler je imela še kaj moči, v svojo idilično leseno hišico. Ves svoj prosti čas je izkoristila za obdelovanje svojih gredic.

Spoznali sva se pred mnogimi leti v podjetju »Iskra«, kjer sva bili zaposleni. Imeli smo zelo aktivno planinsko društvo in ko je v našem glasilu »ISKRA« prebrala o vabilih na planinske izlete, se nam je takoj priključila. Njena ljubezen do narave in planin je bila tolikšna, da ni zamudila nobenega izleta. Navdušila sem jo tudi za tek na smučeh. Nepozabni so spomini, ko sva po službi hiteli na avtobus do Lesc in potem peš na Jelovico. Vračali sva se že v temi, pa sem jo tolažila: »Nič se ne boj, saj nama luna sveti«. Včasih so bile zime z veliko snega in ko sva padli, sva padli na mehko. Neizmerno sva uživali čeprav sva bili utrujeni do onemoglosti. Joj, koliko je bilo smeha!

Na Jerebikovcu leta 2007.

Ko so se razmere za nas v »Iskri« končale žalostno, sem se vključila v PD VIHARNIK. Nato sem vpisala še njo. Bila je takoj navdušena in me vsak teden vprašala: »Ali v soboto greva?«

Redno se je udeleževala izletov, dokler ji je zdravje dopuščalo. Ves čas bolezni je upala, da jo bo premagala, potem pa jo je upanje na ozdravitev kar naenkrat zapustilo.

Zadnje dni, ko sem še lahko bila pri njej, mi je rekla: »Veš, Breda, jaz se ne bojim umreti. Rojstvo, življenje, smrt - to je vse naravno. Tako mora biti.«

Za vse, ki smo jo poznali, bo živela še naprej v našem spominu.

Breda Jančar

MARJAN PRINČIČ 1932– 2013

Tiho, skromno smo se meseca oktobra, ko jesenska narava zažari v vsej barvni lepoti, poslovili od dolgoletnega člana in planinskega vodnika Planinskega društva Viharnik.

Ko ga je bolezen presenetila, je končal z vodenjem. Ni obremenjeval prijateljev s svojimi težavami, ni se več aktivno udeleževal, vendar je rad spremljal aktivnosti v društvu in prebral glasilo Viharnik, v katerem člani objavljamo utrinke z izletov.

Njegovi pohodi so bili vedno prijetni z veliko udeležbo. Vsako pot je predhodno prehodil, se dobro pripravil, znal predstaviti znamenitosti krajev in obeležij. Imel je lep odnos do narave. Znal je videti lepote narave in običajno so bile njegove besede: »To je lepa gora.« Bil je odličen poznavalec gora in z neverjetno lahkim korakom je hodil po njih. Bil je vsestransko razgledan, vedno je imel pripravljeno kakšno poezijo. Na novoletnih srečanjih nas je obiskal kot dedek Mraz in za vsakega je imel njemu primerno novoletno voščilo.

Ni bilo viharneškega izleta, da ne bi bilo vprašanja: »A kdo ve, kaj je z Marjanom?«

Z žalostjo se poslavljamo od človeka, prijatelja in planinca, vendar pa srečni, da nam je bilo dano del planinskih poti prehoditi z njim. Sedaj bomo hodili po poteh, ki smo jih nekoč prehodili skupaj, le še v mislih z njim.

Ostal nam bo v lepem spominu.

*Ne bo rezan kamen groba oznanjeval,
pod napisom zlatim tudi ne bom spal,
naj na mojem grobu raste rožmarin,
venec rožic milih meni za spomin.
(Sl. ljudska)*

Marija Kastelic

NARAVOVARSTVENI KOTIČEK

TUJERODNE RASTLINE I. del

Nekatere tujerodne rastline so se pri nas udomačile in tako razširile, da škodijo domačim vrstam in tudi ljudem. Ker gre za obsežnejšo tematiko, sem se odločila, da bom nekaj najosnovnejših poudarkov o tej problematiki napisala v dveh delih. V prvem delu predstavljam nekaj okrasnih cvetlic, ki so iz vrtov ubežale v naravo, v drugem delu, oz. v naslednji številki glasila, pa bom predstavila nekaj najbolj invazivnih drugih tujerodnih rastlin.

Nekaj statističnih podatkov

Po Evropi se v naravi pojavlja skoraj 6000 tujerodnih rastlin, polovica pa se jih je v naravi že ustalila. Za Slovenijo velja ocena, da se v naravi pojavlja okoli 750 tujerodnih rastlin, najmanj 330 pa se jih je že udomačilo. Te rastline predstavljajo okoli desetino slovenske flore.

Načini razširjenja tujerodnih rastlin

Mnoge rastline smo zaradi njihovega eksotičnega videza prinesli iz daljnih dežel, nekatere vrste, zlasti pleveli, pa so se razširile nenamerno, na primer s prstjo, embalažo itd. Šele v zadnjih desetletjih pa se zavedamo nekaterih nevarnosti, ki jih tujerodne rastline predstavljajo naši naravi.

Škoda, ki jo povzročajo tujerodne rastline

Ko tujerodne vrste z naših vrtov pobegnejo v naravno okolje, se lahko tam ustalijo in namnožijo. Začnejo se širiti in preraščajo domorodne rastline. Nekatere takoj opazimo po velikih in gostih sestojih, zlasti v času cvetenja. Ti preprečijo dostop svetlobe za vse druge vrste rastlin. Domorodne vrste so del biotske raznovrstnosti in so nezamenljivo bogastvo, hkrati pa ohranjajo naravno ravnovesje.

Tujerodne rastline s svojim invazivnim razraščanjem lahko zamenjajo številne domorodne. Nekatere so ozko sorodne domorodnim vrstam, z njimi se lahko križajo, pri čemer se spremeni dedna zasnova, kar se ne da več popraviti.

Razraščanje tujerodnih rastlin na rečnih brežinah nam marsikje že otežuje dostope do vodotokov, vplivajo na stabilnost brežin, povečuje se nevarnost poplav itd. Nekatere tujerodne rastline povzročajo škodo tudi ljudem, saj so bodisi strupene, druge povzročajo razne vrste alergij, kožne izpuščanje itd.

Okrasne cvetlice, ki so pobegnile z vrtov

Nekatere cvetlice, ki jih vidimo v naravi, so v bistvu tujerodne rastline, v naravo pa so prišle z naših vrtov. Predstavila bom pet najbolj pogostih cvetic, ki jih tako rekoč vsi poznamo in vidimo na naših sprehodih v naravo. So tako pogoste, da nekateri celo menijo, da gre za domače vrste travniških in obrežnih rastlin.

Prav vsi pa lahko prispevamo k temu, da vrtovi ne bodo več nevarnost za naravo. Da bi to preprečili, ne smemo odlagati delov teh rastlin v naravo, kjer se zaradi odpornih korenin ali semen zelo hitro in nebrzdano širijo v naravno okolje.

Deljenolistna rudbekija

Rudbekije izvirajo iz Severne Amerike, v začetku 17. stoletja pa so jih začeli gojiti tudi v Evropi. Deljenolistno rudbekijo najdemo raztreseno po vsej Sloveniji. Zaradi navezanosti na vlažne habitate se pogosto pojavlja vzdolž potokov in rek, kjer v gostih sestojih zavira ali onemogoča rast domorodnih obrežnih rastlin.

Davidova budleja

Davidova budleja je grmovnica in je znana po tem, da njeni cvetovi privabljajo številne metulje. Rastlina je občutljiva za mraz, vendar na ustreznih rastiščih tvori številna semena, s katerimi se hitro razširja po okolici.

Orjaška zlata rozga

Najdemo jo ob cestah in železnicah, na opuščenih njivah in ob bregovih vodotokov. Razmnožuje se s pomočjo semen na dolge razdalje, njen sestoj pa se veča tudi s pomočjo podzemnih poganjkov. Odstranitev je izredno težavna, skoraj nemogoča, v primeru pojavljanja manjših sestojev pa se priporoča puljenje (izkopavanje) celih. Zelo velika previdnost je potrebna pri odlaganju materiala, saj se na cvetočih pokošenih rastlinah lahko do konca razvijejo semena.

Topinambur

To rastlino so začeli v vrtovih vzgajati zaradi jesenske čebelje paše. Hvaležna je tudi kot okrasna vrtna rastlina. Topinambur pogosto vidimo tudi v naravnem okolju. Kjer se ustali, izpodrine vse drugo rastlinje. Velike sestojev vidimo zlasti ob rekah. Rastlina se širi z odlomljenimi koščki korenin in gomoljev s poplavami.

Žlezava nedotika

Je zelo priljubljena zaradi medonosnosti. Zelo rada prestopa meje vrtov. Invazivna je predvsem na vlažnih rastiščih in na brežinah rek. Ponekod tvori goste sestojev, iz katerih izpodrine skoraj vse domorodne vrste.

Seveda so poleg vseh navedenih in predstavljenih okrasnih cvetlic, ki so pobegnile v naravno okolje, še številne druge (japonsko kosteničevje, komelina, japonska medvejka, volčji bob, robinija itd.), ki so tudi precej poznane, pa ni prostora, da bi predstavila vse.

Breda Jančar

PRIPRAVA PUBLIKACIJE OB 40-LETNICI DRUŠTVA

Poziv viharnikom, da podajo predloge za objavo prispevkov v publikaciji

Spoštovani viharniki!

Upravni odbor PD Viharnik je sprejel sklep, da se ob 40-letnici našega društva, ki ga bomo proslavi v letu 2014, izda tudi tokrat, ko gre za okroglo obletnico, ustrezno publikacijo (zbornik, almanah). Za pripravo publikacije so zadolženi člani trenutnega uredniškega odbora.

V zvezi s tem je uredniški odbor oblikoval predlog vsebine publikacije, ki naj bi vsebovala 14 zaokroženih vsebinskih sklopov. Eden izmed teh sklopov je tudi **IZLETI, KI SO SE NAŠIM ČLANOM ŠE POSEBEJ VTISNILI V SPOMIN.**

V tem poglavju želimo ponovno objaviti že objavljene članke z naših izletov, ki so se vam še posebej vtisnili v spomin, in jih boste predlagali za ponovno objavo.

Dodatna možnost pa je, da sami pripravite kratek prispevek - spomin na kakšen planinski izlet, ki se vam je iz katerega koli razloga vtisnil v spomin.

Lahko pa opišete le kakšne nenavadne, smešne, kočljive, nevarne ali temu podobne situacije ali dogodke, ki so se vam pripetili na viharničnem izletu.

Ti dodatni prispevki naj bodo kratki, napisani od četrta pa največ do pol tipkane strani formata A4.

V kolikor imate kakšno fotografijo z opisanega izleta oz. dogodka, pošljite tudi to, saj bo dobrodošla za popestritev pisane besede.

Vaše predloge za ponovno objavo že napisanih prispevkov ter vaše na novo napisane prispevke o opravljenih izletih oz. posamezne utrinke z izletov **pričakujem najkasneje do sredine meseca marca 2014.** Prispevke posredujte na e-naslov urednice [glasila nevenka.kanduc@gmail.com](mailto:nevenka.kanduc@gmail.com)), ali na poštni

naslov Pot v Čeželj 2, 1231 Ljubljana-Črnuče.

Po prejemu vseh prispevkov za objavo v publikaciji bo sledila še vrsta tehničnih in drugih opravil, kot so oblikovanje, pretransformiranje besedil in fotografij v ustrezen format, lektoriranje ipd., tako da bi bilo gradivo primerno za tisk v poletnih mesecih.

Urednica

MINUTKA ZA POEZIJO

KAVKIN LET

*Planinska črna zlatokljuna kavka
oblake in vršace preletava
po nebu kroži in z vetrovi plava
najlepša, najpopolnejša jadralka.*

*Bleščeče črna gorska prebivalka
nikoli sama – v dvoje se zabava
planinska črna zlatokljuna kavka
oblake in vršace preletava.*

*S skalovja švistne drzno kot padalka
se z drugo črno kavko poigrava
po drugi kavki krila uravnava
in spet po svoje kroži ta letalka
planinska črna zlatokljuna kavka.*

Planinska kavka je izjemna jadralka, letalka in akrobatka. Njene vragolije na nebu nimajo meja. Vedno leta v paru (par se med seboj igra, oddaljuje, približuje, obletava, skupaj jadra – izjemno in še enkrat: izjemno!). Običajno so v jatah, včasih je par sam. Gnezdijo v pečinah (ena mojih najljubših ptic).

Alenka Dobeic

UTRINKI IZ NARAVE

Dalije

Fotografiji dveh vrst rumenih dalij, v kombinaciji z zlatorumenimi travami, sta bili posneti v letošnjem mesecu avgustu, ob obisku Britzer Gartna, čudovitega parka v Nemčiji, kjer je bila takrat tudi razstava raznobarnih in raznovrstnih dalij.

Dalija (znanstveno ime **Dahlia**) je rod grmičastih gomoljastih trajnic. Izvirajo iz Mehike, kjer so narodni simbol. Cvetijo poleti in jeseni. Dalije so za hrano ter v obredne in dekorativne namene gojili že Azteki, dolga olesenela stebela ene od varietet pa so uporabljali za izdelavo kadilnih pip.

Danes poznamo 30 različnih vrst dalij in okoli 20.000 kultiviranih dalij, ki zelo bogato in dolgo cvetijo ter imajo cvetne koške v najrazličnejših barvnih odtenkih.

Krepkejšo in bolj košato rast lahko dosežemo s prirezovanjem zgornjih delov poganjkov ali z vršičkanjem. Doslej jim še ni uspelo vzgojiti cvetov modre barve.

Marija Kanduč

Macesni

Navadni macesen, imenovan tudi **evropski macesen** (znanstveno ime *Larix decidua*), je vrsta macesna, razširjena na območju gorstev srednje Evrope, v Alpah in Karpatih. Ločena nižinska populacija uspeva na severnem Poljskem.

Macesni v Slovenskih goricah v kraju Bodkovci, posnetek pa je bil narejen v novembru 2013 (Foto: Pavli)

Macesen je visoko drevo z debelo skorjo, ki lahko zraste do 40 m visoko in lahko ima premer več kot 1,5 m. Doseže starost do 700 let. Je eno redkih iglastih dreves, ki pozimi odvrže iglice. Po drugi razlagi pa je macesen pravzaprav listavec, ki ima liste v obliki iglic, ki se na jesen zlato rumeno obarvajo in odpadejo.

Skorja mladih dreves je gladka, kasneje pa razpoka na ploskve. Zunaj je sive, znotraj pa rdeče barve z močnim smolnatim vonjem. Les je gost, težak in trpežen, zaradi česar iz njega izdelujejo vse vrste izdelkov, ki morajo biti obstojni.

Iglice so spomladi živo svetlozelene barve, poleti temnejših zelenih odtenkov, preden v jeseni odpadejo, pa postanejo živo rumene barve. Moška in ženska socvetja vedno poganjajo iz istih poganjkov. Moška so majhna in rdeča, ženska pa so pokončni rjavorumeni storžki z na koncu zavihanimi luskami. Iz teh storžkov izpada seme, s katerim se macesen razmnožuje.

Macesen v Alpah, na izletu Zapotok – Velika vrata, v oktobru 2013 (Foto: Miljko)

Macesen uspeva od 200 do 2400 metrov nadmorske višine. V Sloveniji je razširjen v Julijskih Alpah, Karavankah in Kamniških Alpah, kjer raste do 2000 m visoko in tvori gozdno ter drevesno mejo. Macesen je v Sloveniji mogoče najti tudi v nižinskih gozdovih, kamor so ga umetno sadili zaradi pridobivanja lesa. To se ni obneslo, saj ga na teh rastiščih močno napada macesnov rak.

Ker je drevo visokogorja, dobro prenaša mraz in tudi spomladanske ter jesenske pozebe. Rad ima globoka, zračna in z mineralnimi snovmi bogata apnenčasta tla. Potrebuje dovolj zračne in talne vlage. Suše ne prenaša dobro. Odporen je proti močnemu vetru in snegu. Zahteva veliko svetlobe.

Macesnov les je težak, prožen in zelo trajen les, ki se uporablja v gradbeništvu predvsem za izdelavo čolnov, električnih drog, fasad, ograj in železniških pragov.

Visokogorski macesen pod Bavškim Grintavcem, oktober 2013 (Foto: Miljko)

V Slovenijo uvažamo tudi sibirski macesen, ki ima še bolj trpežen les kot navadni in se zato uporablja za izdelavo ograj, teras, fasad in pomolov.

Pavli Jarc

ZA ZAKLJUČEK Smeh ne škodi

Zakonca na popotovanju. Ko potujeta v dolini nad katero se vzpenjajo mogočne gore, žena reče: "Dragi, kako lepo! Kar brez besed sem ostala!" "Super! Potem bova pa kar tu ostala!"

December 2013,

PD VIHARNIK